

MAATALOUSPOLITIIKAN SEURAAVA ASKEL - YMPÄRISTÖHYÖDYT

Ympäristöjärjestöjen kanta
EU:n maatalouspolitiikan uudistukseen

EU:n nykyinen maatalouspolitiikka kuluttaa kolmanneksen EU:n budjetista tukina, mutta aiheuttaa merkittäviä ympäristöongelmia: ilmastonmuutoksen kiihtymistä, luonnon monimuotoisuuden vähenemistä, maaperän tilan huononemista ja vesistöjen tilan heikentymistä.

Ilman toimivia ekosysteemipalveluja ei ruoantuotantoa voida turvata kestävällä tavalla.

Nyt tarvitaan maatalouspolitiikan uudistus, joka johtaa ympäristövastuulliseen ja ekologisesti kestävään maatalouteen.

YMPÄRISTÖJÄRJESTÖJEN VISIO KESTÄVÄSTÄ MAATALOUESTA

MAATALOUSPOLITIikka

- a) mahdollistaa maatalouden harjoittamisen ekologisesti kestävällä tavalla.
- b) vaalii maatalousympäristön ekosysteemipalvelujen säilymistä,
- c) tukee terveellisen ja korkealaatuisen ruuan tuotantoa,
- d) ylläpitää maaperän kasvukuntoa,
- e) ylläpitää luonnon monimuotoisuutta ja pysäyttää lajien uhanalaistumiskehityksen,
- f) vähentää vesistökuormitusta ja parantaa vesistöjen tilaa,
- g) tukee ilmastonmuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista,
- h) edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä ja vähentää fossiilisten polttoaineiden kulutusta,
- i) parantaa tuotantoeläinten hyvinvointia sekä,
- j) tukee maaseudun elinvoimaista kehitystä ja ylläpitää sen tarjoamia julkisia palveluja

VAADIMME EU:N YHTEISEN MAATALOUSPOLITIIKAN UUDISTAMISTA SITEN, ETTÄ:

1) Riittävät ympäristönsuojelun vaatimukset tulevat pakollisiksi kaikille tiloille

täydentäviin ehtoihin ja suoriin tukiin, jotta varmistetaan ympäristön- ja luonnonsuojelun vähimmäistaso kaikille alueille.

2) Julkisia varoja kohdennetaan ekosysteemipalveluihin ja muihin julkishyödykkeisiin.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tulee tukien kautta palkita maanviljelijöitä ja maaseutu-ympäristön vaalijoita julkisten palvelujen tuottamisesta. Tällaisia palveluja ovat muun muassa maaseutuluonnon lajien ja luontotyypin monimuotoisuus, viljelykasvien ja kotieläinten perinnöllinen monimuotoisuus, maaseudun kulttuurimaisema, laitumet, niityt ja kosteikot sekä luonnon hiilivarastot.

3) Maatalouspolitiikka toteuttaa EU:n ympäristötavoitteita ja kansainvälisiä sitoumuksia.

YK:n biodiversiteettisopimuksen kokouksessa Nagoyassa vuonna 2010 päätettiin pysäyttää luonnon köyhtyminen tämän vuosikymmenen kuluessa. Euroopan unioni on päättänyt vesien hyvän tilan saavuttamisesta sisä-, pohja- ja rannikkovesissä vuoteen 2015 ja merialueilla vuoteen 2020 mennessä. Keskeisiä luonnon, vesien ja ilmaston parempaan tilaan tähtääviä sitoumuksia ovat EU:n vesipuite-, meri-, lintu-, luonto-, nitraatti ja teollisten päästöjen direktiivi sekä biodiversiteetti-, Itämeri- ja maaperästrategia. EU:n ympäristön ja luonnon hyvää tilaa tukevat rahoitusmahdollisuudet, kuten Natura 2000 -tuet, otetaan täysimääräisesti käyttöön.

4) Maatalouden rakennepolitiikka ja ympäristötuki ovat samansuuntaisia.

Yhdistetyn kasvinviljely- ja kotieläintalouden toimintamahdollisuuksia on parannettava. Kotieläintilojen alueellinen keskittyminen, suurentuvat tilakoot sekä yksipuolistunut viljely aiheuttavat kasvavia ympäristöongelmia, kuten lannan kierrätyksen tehottomuus, maatalouden pistemäisen vesistökuormituksen lisääntyminen sekä eläinten hyvinvointiongelmat. Ympäristöongelmien korjaamiseen joudutaan suuntaamaan yhä enemmän ympäristötukea, mikä ei ole taloudellisesti tehokasta.

5) Luonnonmukaisen maataloustuotannon osuutta lisätään merkittävästi.

Luomutiloille ohjataan nykyistä enemmän suoria tukia ja ympäristötukia. Luomutuotanto vähentää ympäristöhaittoja. Se tuottaa ympäristön kannalta hyödyllisiä palveluja luonnon monimuotoisuuden säilymistä, ravinteiden kierrätyksen sekä pienempien kasvihuonekaasupäästöjen muodossa. Samalla se ottaa tavanomaista tuotantoa paremmin huomioon eläinten hyvinvoinnin, lisää työllisyyttä ja vähentää torjunta-aineiden käyttöä.

6) Ympäristöhaitat sisällytetään maataloustuotteiden hintoihin.

Tavanomaisesti tuotetut maataloustuotteet ovat halvempia, kuin luonnonmukaisesti tuotetut, mutta tuotanto tapahtuu yleensä ympäristön kustannuksella. Heikkenevä maaperän

kasvukunto ja katoava luonnon monimuotoisuus tulee saada osaksi maataloustuotteiden hintoja. Tavanomaisesti tuotettujen tuotteiden tulisi olla luomutuotteita ja muita ympäristöystävällisesti tuotettuja tuotteita kalliimpia.

7) Kierrätysravinteiden käytölle luodaan taloudellinen kannustinjärjestelmä osaksi maatalouden ympäristötukijärjestelmää.

Mineraalifosfori on ehtyvä luonnonvara ja typpilannoitteiden valmistaminen on erittäin energiaintensiivistä. Ravinteiden kierrätyksen merkitystä korostetaan ja luodaan sekä toiminnalliset että taloudelliset järjestelmät kierrätyksen tehostamiseksi.

Suomalaista perinnetäyttöä elävimmillään.

NÄIDEN LISÄKSI VAADIMME SUOMEN MAATALOUSPOLITIIKAN UUDISTAMISTA SEURAAVASTI:

8) Monihyötyjä tuottavat toimenpiteet otetaan ympäristötuen perustaksi:

luonnon monimuotoisuus, vesiensuojelu, maaperän kasvukunto, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, eläinten hyvinvointi, terveellinen ruoka ja maaseudun hyvinvointi.

9) Kansallista maatalouden ympäristötukijärjestelmää yksinkertaistetaan ja tehostetaan:

Ympäristötoimenpiteitä lisätään täydentäviin ehtoihin ja suoriin tukiin, esimerkkinä pien-tareet ja suojakaistat. Lisätoimenpiteistä luovutaan ja niistä parhaat siirretään osaksi ympäristötuen perustoimenpiteitä, esimerkiksi luonnonhoitopellot, talviaikainen kasvipeitteisyys, tarkennettu lannoitus, ravinnetaset ja lannan levitys kasvukaudella. Asetetaan selkeät pinta-alatavoitteet eri toimenpiteiden laajuudelle ja varmistetaan yhteys vesienhoitosuunnitelmien ja maatalouden ympäristötukijärjestelmän välillä.

10) Kohdistetaan vesiensuojelun erityistukia alueille, joilla niillä saadaan eniten ympäristövaikutuksia aikaan.

Kohdentaminen tehdään valuma-alueittain, tilakohtaisesti ja lohko-kohtaisesti. Kriteereinä ovat muun muassa vesiensuojelun kannalta tärkeät alueet kuten kaltevat rantapellot, eroosioherkät alueet, fosforiluvultaan korkeat sekä vettyneet ja toistuvasti tulvan alle jäävät pelto-lohkot. Myös suurten pistekuormittajien alapuoliset vesistöt ja ne alueet, joiden ympäristön tila on heikko, otetaan huomioon. Yhdistetään maatalous- ja ympäristöhallinnon paikkatieto-järjestelmät tukien ja toimien kohdentamiseksi. Tuetaan luonnonmukaista peruskuivatus-ta. Happamien sulfaattimaiden kuivatusta vältetään maanviljelyksessä. Alueilla joilla sulfaat-tikerrokset ovat erityisen lähellä maanpintaa, tuetaan pellon käyttötarkoituksen muuttamista tai kosteikkojen perustamista.

11) Luonnon monimuotoisuuden väheneminen pysäytetään maatalousalueilla.

Luonnon monimuotoisuutta tukevia toimenpiteitä lisätään maataloustuen täydentäviin eh-toihin, suoriin tukiin sekä ympäristötuen perustoimenpiteisiin. Kohdennetaan monimuotoi-suustukia alueille, joilla on erityisiä luontoarvoja, kuten uhanalaisia luontotyyppisiä ja lajeja ja maksetaan korotettua tukea luontoarvoiltaan arvokkaille maatalousalueille (High Nature Value) ja Natura 2000 -alueille. Estetään maisemarakenteen yksipuolistumista esimerkiksi tukemalla avo-ojien, peltosaarekkeiden, kiviaitojen ja latojen säilyttämistä ja poistamal-la tukia maisemarakennetta yksipuolistavilta toimenpiteiltä, kuten salaojitukselta. Myös muille kuin aktiiviviljelijöille perustetaan kansallinen tukijärjestelmä muun muassa niittyjen kunnostukseen ja kosteikkojen tekemiseen. Edistetään pienialaisten niin sanottujen lumo-kosteikkojen rakentamista.

12) Pellon kasvukuntoa parantavia toimenpiteitä, kuten eroosion estäminen ja kasvien ravinteiden oton parantaminen, tehostetaan.

Eroosion torjuntaan kiinnitetään erityistä huomiota alueilla, joiden pellot ovat kaltevia, toistuvasti tulvista kärsiviä, maalaji eroosioherkkää, pellon fosforipitoisuus korkea ja vesistö lähellä. Ympäristötuen ehtoja muutetaan niin, että peltojen ympärivuotinen kasvipeitteisyys, kesannointi ja suorakylvö lisääntyvät. Kerääjä- ja aluskasvien käyttöä lisätään ja niiden tukea nostetaan.

13) Ravinteiden kierrätystä tehostetaan.

Eläin- ja kasvinviljelytilojen yhteistyötä tehostetaan muun muassa lantapankkitoiminnan avulla. Lannan käsittelyä kuten separointi, mädätys biokaasulaitoksessa, tuotteistaminen kierrätysravinteiksi sekä biojätteiden, lietteiden ja lannan yhteiskäsittely, tuetaan. Laaditaan lohko-kohtaiset lannoitusmallit ja ravinteiden tarpeen huomioivat ruokintamallit viljelijän tueksi. Tuetaan laidunnuksen lisäämistä ja peltobiomassan (esim. suojavyöhykkeen niitto-jäte) hyödyntämistä. Luovutaan ympäristötuen karjanlantapoikkeuksista ja pääsääntöisesti lannan syyslevityksestä.

14) Puutarha- ja kasvihuoneviljelyn paikallisia ympäristöhaittoja vähennetään.

Puutarha- ja kasvihuoneviljelyn paikalliset ympäristövaikutukset voivat olla mittavia suurien lannoite- ja torjunta-ainemäärien takia. Siksi niihin tulisi ympäristötuissa kiinnittää huomiota.

15) Soiden raivaukset turvepelloiksi kielletään ympäristön kannalta kestäättöminä niiden aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen takia.

Turvepellot ovat maataloutemme suurin ilmasto-ongelma. Turvepelloille asetetaan monivuotinen kasvipeitteisyysvaatimus.

16) Peltojen vuokrasopimuksiin asetetaan vuokraehdot pellon kasvukunnon parantamiseksi ja ympäristön suojelemiseksi.

Vuokrapelloilla tulee pyrkiä pitkiin sopimuskausiin. Lyhyet sopimuskaudet eivät ole kannustaneet pitkäjänteiseen panostamiseen ympäristönsuojeluun ja pellon kasvukunnon ylläpitoon.

17) Luodaan selkeät indikaattorit, seurantajärjestelmä ja sen rahoitus maatalouden ympäristötuki-järjestelmän vaikutusten arvioimiseksi.

Laaditaan myös kaikille avoin verkkosivusto, josta voidaan seurata alueittain maatalouden ympäristötavoitteiden toteutumista.

18) Viljelijöiden neuvontaa ympäristöasioissa parannetaan.

Kehitetään neuvontajärjestelmää niin, että se ohjaa viljelijät muuttamaan käytännössä toimintaansa ympäristöystävällisemmäksi. Tutkimustietoa kestävästä maataloustuotannosta tuottajille ja kuluttajille lisätään koulutus-, neuvonta- ja tiedotushankkeilla.

Tausta-aineistot:

- Proposal for a new EU Common Agricultural Policy / BirdLife International, EEB, IFOAM EU Group, WWF (2010)
- Kotopelloilta Rantalohkelle – Tehoa maatalouden vesiensuojeluun. TEHO-hankkeen (2008-2011) loppuraportti (2011)
- Suomesta ravinteiden kierrätyksen mallimaa. Työryhmämuistio MMM 2011:5
- BirdLife Suomi, Luonto-Liitto, Natur och Miljö, Suomen luonnonsuojeluliitto ja WWF Suomi/ lausunnot ja kannanotot

© Alexandra Antell / WWF

*Keväinen kosteikko
Salon Perttelissä.*